

Nr 365.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående allmän beredningsstat för budgetåret 1943/44; given Stockholms slott den 15 oktober 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 oktober 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, följande.

Genom beslut den 19 mars 1943 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att föranstalta om vissa utredningar rörande de ekonomiska problem, som möta vid omställningen efter ett vapenstillestånd. Planläggningen av dessa utredningar, vilka väsentligen avse att klarlägga utgångspunkterna för den ekonomiska politiken efter kriget, framgår av det anförande till statsrådsprotokollet för nämnda dag, vari frågan anmäldes för Kungl. Maj:t (*bil. A*).

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande ha sedermera igångsatts undersökningar inom olika områden i huvudsaklig överensstämmelse med nyss-

nämnda plan. Utredningsarbetets nuvarande organisation belyses av en schematisk översikt vilken torde få såsom bilaga fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende (*bil. B*). För den närmare utformningen av de utredningsuppdrag, som meddelats olika myndigheter och sakkunniga, torde jag få hänvisa till handlingarna i ärendet. Upplysningar rörande utredningsarbetets organisation i detalj torde, i den mån så anses önskvärt, få lämnas direkt till vederbörande riksdagsutskott.

Jag får i detta sammanhang även erinra om riksdagens beslut att hos Kungl. Maj:t hemställa om tillsättande vid lämplig tidpunkt av ett särskilt organ med uppgift att undersöka hur näringslivets omställning till fredsproduktion bör ske och vilka praktiska åtgärder, som för detta ändamål kunna vidtagas, samt hur de sociala efterkrigsproblemen böra lösas, varvid hänsyn till internationella förhållanden och humanitära hjälpåtgärder borde tagas. När resultaten av nu pågående utredningar föreligga, är avsikten att sammanställa dessa och överlämna dem till ett organ av den av riksdagen åsyftade typen för fortsatt bearbetning och prövning.

Slutligen må nämnas, att Föreningen Norden jämte ett antal andra organisationer i skrivelse den 15 september 1943 gjort framställning om planerande av åtgärder för att efter kriget bereda hjälp åt de nordiska grannländerna.

Utredningsarbetet har numera på ett par punkter fortskridit så långt, att anledning finnes att vidtaga vissa förberedande praktiska åtgärder. Jag torde i det följande få framlägga förslag härom. Inledningsvis synes det emellertid lämpligt, att en kort översikt lämnas rörande fredsutredningarnas nuvarande läge.

Fredsutredningarnas allmänna läge.

Vid diskussionen av efterkrigsproblemen framstår spørsmålet om *inriktningen av penningpolitiken* såsom grundläggande. En orienterande utredning har därför ansetts nödvändig rörande den möjliga utvecklingen av dels den inhemska prisnivån, dels växelkurserna i förhållande till utlandet. En sådan utredning har under sommaren och hösten bedrivits inom en särskild kommitté, tillsatt av bankofullmäktige. Kommittén torde inom en nära framtid kunna avlämna en promemoria, avsedd att, i den mån så låter sig göra, klarlägga de förutsättningar av penningpolitisk natur, med vilka man har att räkna vid behandlingen av övriga spørsmål rörande den svenska efterkrigsekonomin.

Såsom en annan central uppgift vid undersökningen av utgångspunkterna för den ekonomiska politiken efter kriget har framstått att beräkna den sannolika *friställningen av arbetskraft* vid ett vapenstillestånd. Grundläggande undersökningar, åsyftande att giva det nödvändiga materialet för en sådan beräkning, pågå dels inom statens arbetsmarknadskommission, dels vid industriens utredningsinstitut.

Kommissionen har i enlighet med sitt uppdrag föranstaltat om en undersökning av den inom krisförvaltningen anställda personalens sysselsättningsmöjligheter. Den har vidare igångsatt en utredning rörande möjligheterna för viss arbetskraft, som under längre tid varit inkallad till militärtjänstgöring, att vid demobilisering återgå till fredsanställning. Industriens utredningsinstitut har enligt den för arbetet fastställda planen inriktat sina undersökningar på den egentliga industriens sysselsättningsproblem. I samverkan mellan kommissionen och institutet ha uppgifter infordrats från industrien rörande sysselsättningsförhållanden och produktionsplaner efter ett vapenstillestånd. Vidare verkställas specialutredningar, åsyftande att belysa riskerna för en mera betydande lokal arbetslöshet till följd av krigsindustriernas koncentration till vissa orter.

I nära sammanhang med den senast berörda frågan om friställningen av arbetskraft vid ett vapenstillestånd står spørsmålet, vilka *sysselsättningsmöjligheter* som i ifrågavarande läge äro att påräkna. Utredningar rörande sistnämnda spørsmål verkställas för industriens del av utredningsinstitutet i omedelbart samband med dess förut nämnda undersökning av friställningen av arbetskraft; uppgifter angående industriens planerade investeringar insamlas i samarbete med institutet av kommerskollegium. Motsvarande utredningar verkställas för skogsbrukets del av skogsstyrelsen, beträffande jordbruket av 1942 års jordbrukskommitté samt med avseende å bostadsproduktionen av den sakkunnige, som tillkallats för utredning av byggnadsindustriens efterkrigsläge.

Den omställningsprocess på arbetsmarknaden, med vilken man har att räkna under den första fredstiden och vars olika sidor nyss berörts, kommer att ställa betydande krav på arbetsförmedlingens effektivitet. En undersökning av *arbetsförmedlingens organisation*, åsyftande att klarlägga möjligheterna att öka dess funktionsduglighet, skulle enligt den ursprungliga planen för fredsutredningarna verkställas inom arbetsmarknadskommissionen. Under arbetets gång har en förändring skett såtillvida, att det befunnits lämpligt att tillkalla särskilda sakkunniga för ifrågavarande uppgift. Dessa sakkunniga arbeta emellertid under ordförandeskap av arbetsmarknadskommissionens chef.

Även om det kan förutsättas, att en väsentlig del av den arbetskraft, som berövas sina arbetstillfällen vid fredsslutet, kan vinna anställning i samband med den expansion, som då är att emotse inom vissa områden, och även om arbetsförmedlingen lyckas att friktionsfritt genomföra omflyttningen av arbetskraft, föreligger en avsevärd risk för att man under en övergångstid kommer att möta en icke obetydlig arbetslöshet. För att lindra denna och samtidigt täcka en del av de brister i landets kapitalutrustning, vilka blivit en följd av kriget, kan det visa sig nödvändigt att i relativt stor utsträckning igångsätta *allmänna arbeten*. Särskilda sakkunniga ha tillkallats för att inventera och föranstalta om planläggning av statliga, statsunderstödda och kommunala investeringar, lämpade att användas i ifrågavarande syfte. De direktiv, som meddelats för de sakkunnigas arbete, torde få såsom bilaga fogas till

detta protokoll (*bil. C*). Från de sakkunnigas arbetsområde ha utbrutits de delar, vilkas natur medför att de lämpligen böra sammanföras med arbetsuppgifter, som anförtrotts åt andra med fredsutredningarna sysselsatta organ och institutioner. Sålunda ha frågorna rörande investeringsmöjligheterna inom skogsbruket uppdragits åt skogsstyrelsen. 1942 års jordbrukskommitté har verkställt och för någon tid sedan inkommit med en redogörelse för en första inventering på jordbruksområdet. Från kommerskollegium har överlämnats en första utredning rörande investeringsproblemen vid handelshamnarna. Vad slutligen den statsunderstödda bostadsbyggnadsverksamheten beträffar, utredas dess problem av den sakkunnige, som tillkallats för behandling av byggnadsindustriens läge efter kriget.

I anslutning till de i det föregående berörda spörsmålen har det ansetts motiverat att underkasta även frågan om *utformningen av den allmänna hjälpverksamheten* vid en arbetslöshetskris en översyn, som bör avse jämväl frågan om lämpliga hjälpformer för kvinnlig arbetskraft. Uppdraget har anförtrotts åt arbetsmarknadskommissionen.

De två näringsområden, vilka både ur penningpolitisk synpunkt och med tanke på utvecklingen av sysselsättningsmöjligheterna efter kriget kunna väntas komma att träda i förgrunden, äro byggnadsindustrien och exportindustrierna.

Såsom redan antytts, har *byggnadsindustriens efterkrigsproblem* upptagits till utredning genom en särskild sakkunnig. Denne, som arbetar med hjälp av tillkallade experter, har i första hand att undersöka frågan om pris-kostnadsrelationerna såsom bestämningsgrunder för efterkrigskonjunkturen på byggnadsmarknaden med beaktande av möjligheten av en kostnadsänkande rationalisering samt av utvecklingen av materialförsörjningen etc. Såsom av det föregående framgått, är utredningen ifråga även avsedd att bidra till belysningen av sysselsättningsmöjligheterna efter kriget och av tillgången på investeringsobjekt. Resultaten av byggnadsutredningen bli också av betydelse för frågan, i vad mån lösningen av sysselsättningsproblemen efter kriget förutsätter vissa förberedande investeringsåtgärder redan i nuvarande läge.

Möjligheterna att f. n. planlägga eller ens nödtorftigt klarlägga de svenska exportindustriernas marknadsförhållanden efter kriget äro givetvis mycket ringa. Utredningsarbetet har därför på ifrågavarande område tillsvidare begränsats till att avse frågan om *exportindustriernas produktionsförutsättningar*. Av vederbörande exportorganisationer har i samråd med finansdepartementet igångsatts en undersökning rörande exportindustriernas kapacitet. Utredningsresultatet kan väntas bli av omedelbart värde icke endast när det gäller att bedöma sysselsättningsproblemen utan även såsom underlag för bedömningen av frågan om utrymmet för svenska bidrag till återuppbyggnadsarbetet efter kriget.

I mycket nära samband med frågan om exportindustriernas framtida leveransförmåga står spörsmålet om importutvecklingen och möjligheten att täcka de materialbehov, som kunna väntas framträda vid en återgång till en mera normal konjunktur, inriktad bl. a. på återuppbyggnadsverksamheten i

de krigshärjade länderna. Åt statens industrikommission har uppdragits att i samarbete med den byggnadssakkunnige och industriens utredningsinstitut verkställa en första beräkning av *de svenska materialbehoven under efterkrigskonjunkturen*. Den fortsatta utredningen i ämnet — som måste avse att klarlägga bl. a. i vilken utsträckning dessa behov kunna täckas genom inhemsk produktion, för den händelse importen icke kan återställas — bör givetvis ske i nära kontakt med, respektive delvis överföras till andra på området sakkunniga statliga och enskilda organ.

De senast berörda frågorna rörande export- och importutvecklingen samt utrymmet för svenska bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete stå givetvis i nära samband med frågan om *det svenska transportväsendets kapacitet och utveckling*, närmast i vad avser den transoceanica sjöfarten. Genom kommerskollegii försorg har verkställts en utredning rörande tonnagetillgången. Undersökningar ha tills vidare icke igångsatts rörande det inhemska transportväsendet.

På ett allmännare plan än de i det föregående berörda utredningarna ligga vissa undersökningar som upptagas inom konjunkturinstitutet. Dessa undersökningar kunna allmänt sett sägas gälla *de förhållanden inom det svenska näringslivet, som kunna väntas förstärka eventuella deflations- resp. inflationstendenser* under tiden för omställningen till fredsproduktion. Till stöd för undersökningarna av denna allmänna fråga verkställas inom institutet samt genom industriens utredningsinstitut specialutredningar, avseende å ena sidan utvecklingen av relationerna mellan pris och kostnader inom olika näringsområden, å andra sidan relationerna mellan varutillgång och potentiell varuefterfrågan på konsumtionsvarumarknaden, eller med andra ord förekomsten av konsumtionsreserver under förutsättning av en ökning av nationalinkomsten upp mot förkrigsnivån.

Samtliga här berörda undersökningar äsyfta att klarlägga vissa väsentliga förutsättningar för utformningen av vår ekonomiska politik efter kriget. Såsom redan anförts, är avsikten att, när resultaten av dessa tekniska utredningar föreligga, i enlighet med riksdagens tidigare berörda hemställan underkasta dem en enhetlig bedömning inom en särskild kommission. De igångsatta utredningarna äro av beredskapsnatur. Kommissionens uppgift blir att insätta utredningsresultaten i deras sammanhang med statsmakternas allmänna strävanden och ange riktlinjer för den fortsatta planeringen. En annan och senare uppgift blir att söka utforma faktiska handlingsplaner. För att en sådan planering skall kunna anses praktiskt motiverad måste förutsättas, att vissa utgångspunkter erhållits för en bedömning av det allmänna politiska läget efter kriget och av de möjligheter som i detta läge kunna komma att föreligga för vårt land att självständigt inom ramen av ett internationellt samarbete utforma en efter fredsförhållanden anpassad ekonomisk politik.

De i det föregående berörda punkter, som nu synas påkalla närmare uppmärksamhet, avse dels detaljplaneringen av allmänna arbeten, dels Sveriges medverkan vid det internationella återuppbyggnadsarbetet. Jag torde nu få övergå till dessa båda frågor.

Planering av allmänna arbeten.

Den inventering av allmänna arbeten, lämpade att tillgodose behovet av sysselsättningsmöjligheter och av en förstärkning av landets kapitalutrustning, som enligt vad som nyss anförts bedrivs av olika statliga organ, måste för att bli av värde fullföljas genom en detaljplanering av arbetena, som gör det möjligt att sätta igång dessa, om och när läget så kräver. En svaghet i den tidigare svenska konjunkturpolitiken har varit, att detaljplaneringen icke hållit jämna steg med den allmänna inventeringen och upplägandet av arbetsprogram. Konsekvensen har blivit, att alltför lång tid — trots de vidtagna förberedelserna — kommit att förflyta innan arbetena kommit i gång. Det nu aktuella arbetsprogrammet är avsett att inskränkas till att avse företag, om vilkas nödvändighet ingen tvekan råder, även om delade meningar kunna göras gällande beträffande den lämpligaste tidpunkten för deras igångsättande. Det finnes under dessa omständigheter ingen anledning att underlåta en omedelbar detaljplanering trots de stundom rätt avsevärda kostnader en sådan planering kräver.

Inventeringen av arbetsobjekt har ännu icke fortskridit så långt, att anledning till detaljplanering av vissa bestämda inventeringar föreligger mer än inom ett förhållandevis begränsat område, nämligen det som avses i 1942 års jordbrukskommittés första promemoria i ämnet. Redan för planering av de där berörda relativt sett mycket begränsade investeringarna beräknas ett belopp av inemot 1 miljon kronor bliva erforderligt. Det är av förut angivna skäl önskvärt, att medel stå till förfogande för detta och motsvarande ändamål. Kostnaderna låta sig ännu icke beräkna, och man torde därför i detta sammanhang få inskränka sig till att fastställa en första ram, inom vilket planeringsarbetet tillsvidare bör kunna få fortgå. Förslagsvis synes denna kunna anges till 10 milj. kronor. Beloppet torde böra ställas till Kungl. Maj:ts förfogande såsom en särskild finansfullmakt.

Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete.

Den andra fråga som i detta sammanhang synes böra föranleda framställning till riksdagen avser vissa åtgärder till förberedande av Sveriges medverkan vid återuppbyggnadsarbetet efter kriget. Jag tror mig därvid kunna utgå från att det i Sverige föreligger en allmänt omfattad önskan att vårt land, som hittills lyckligen förskonats från krigets direkta härjningar, skall efter sin förmåga bidra vid den återuppbyggnad som blir nödvändig i anledning av förstörelsen under kriget. Denna vilja att hjälpa avser i första rummet våra nordiska grannländer. Att så är fallet torde vara naturligt framför allt med tanke på de band, som föreligga, men även i betraktande av Sveriges särskilda, av det geografiska läget betingade förutsättningar för hjälpeveranser till grannländerna. Den här angivna grundinställningen innebär gi-

vetvis icke, att icke ett levande intresse finnes för svensk hjälp även till andra av kriget drabbade länder i Europa.

Omfattningen av hjälpverksamheten torde böra bedömas i sammanhang med den ekonomiska politiken under efterkrigsperioden i dess helhet. Hjälpen måste baseras på export och utförandet av transporter för andra länders räkning. Våra möjligheter att lämna sådana prestationer komma självfallet att bliva beroende av vår folkhushållnings läge under tiden efter ett vapenstillestånd. Kriget har orsakat allvarliga förluster av svenskt tonnage, en snedvridning av den svenska produktionsutrustningen till förmån för ersättningsvaror och krigsmateriel samt en väsentlig försämring i bostadssituationen. Den långvariga försvarsberedskapen har vidare betytt ett hårt tryck på statsfinanserna och en försvagning av vårt penningpolitiska läge som kräver fortsatt uppmärksamhet.

Av särskild betydelse för vår förmåga att lämna hjälp kommer utan tvivel att bliva frågan om våra importmöjligheter under perioden efter ett vapenstillestånd. Det består givetvis ett nära sammanhang mellan importen å den ena och exporten å den andra sidan. Det är — för att nämna ett exempel — sannolikt att behov komma att föreligga av svenska hjälpleveranser av stål och verktyg och andra järnprodukter. Vår förmåga att erbjuda sådan export är emellertid i hög grad beroende av våra möjligheter att importera koks, skrot, handelsjärn, legeringsmetaller m. m. På liknande sätt består ett sammanhang mellan exporten av trävaruprodukter och importen av kol. En förutsättning för hjälpverksamheten måste under dessa omständigheter bliva, att vår import får en tillfredsställande gestaltning under perioden efter ett vapenstillestånd.

En särställning intager frågan om export av livsmedel. Importen är för närvarande underkastad så radikala inskränkningar, att en begränsning av den svenska konsumtionen av livsmedel genom ransonering blivit nödvändig. Om importmöjligheterna komma att vara begränsade ännu under åtskillig tid efter ett vapenstillestånd, lär det knappast rimligen kunna ifrågakomma, att Sverige skulle uppehålla en livsmedellexport av mera omfattande eller långvarig karaktär; de hjälpbehövande länderna komma för övrigt sannolikt i här ifrågavarande läge att kunna räkna på tillfredsställande leveranser av livsmedel från andra håll. Däremot torde redan nu planer böra uppgöras för engångsleveranser, avsedda att bereda en första hjälp.

Det torde icke vara möjligt att på frågans nuvarande stadium draga upp närmare riktlinjer beträffande hjälpverksamhetens utformning. Det ligger i sakens natur, att hjälpprestationernas omfattning och art först kan bestämmas, sedan överläggningar ägt rum med vederbörliga institutioner och organisationer i de hjälpbehövande länderna. Det synes även lämpligt att kontakt såvitt möjligt upprätthålles med de internationella organisationer, vilka fullfölja samma huvudsyfte, nämligen att lämna hjälp vid återuppbyggnadsarbetet efter vapenstilleståndet.

Likaledes lär frågan om villkoren för de svenska hjälpprestationerna tills vidare få lämnas öppen. Det torde emellertid redan nu böra konstateras, att

vi äro beredda att i den utsträckning som kan visa sig påkallad lämna hjälpleveranser även utan vederlag.

Det finnes å andra sidan skäl att antaga, att åtskilliga av de länder, vilka i ifrågavarande läge kunna vara i behov av svenska hjälpleveranser, samtidigt komma att vara intresserade av att snarast möjligt kunna återupptaga sin export till bl. a. Sverige, detta närmast i syfte att bereda sysselsättning inom det egna näringslivet. Man har att räkna med att den synpunkten kommer att göra sig gällande, att ett effektivt återuppbyggnadsarbete måste förutsätta icke blott ensidiga hjälpprestationer till de krigshärjade länderna utan även skapande av sunda förutsättningar för ett snabbt återupptagande av det ömsesidiga och för sysselsättningen i respektive länder nödvändiga handelsutbytet. Det är under dessa omständigheter tydligt att hjälpverksamhetens utveckling kan leda över även till frågor av handelspolitisk natur.

Det torde av det sagda framgå, att den närmare utformningen av hjälpverksamheten förutsätter å ena sidan en fortsatt prövning av vår folkushållnings möjligheter samt å den andra överläggningar med de hjälpbehövande länderna, varjämte den kan komma att röna inflytande av kontakten med de internationella organisationer, vilka hava till syfte att arbeta för återuppbyggnaden efter ett vapenstillstånd. Bedömandet av hjälpverksamhetens omfattning och lämpliga avvägning torde böra infogas inom ramen av det utredningsarbete rörande den ekonomiska politiken under efterkrigsperioden, vilket för närvarande bedrivs under finansdepartementets ledning. Undersökningar i syfte att klarlägga vissa ekonomiska förutsättningar för hjälpverksamheten ha, såsom tidigare omnämnts, redan igångsatts. Prövningen av de försörjningsmässiga synpunkterna torde i övrigt få i första hand företagas av vederbörande kommissioner, särskilt statens industri-, livsmedels-, bränsle- och trafikkommissioner. Vid uppköp av varor liksom vid upprättande av kontrakt för lämnande av tjänster torde statens reservförrådsnämnd kunna anlitas. Överläggningarna med vederbörande utländska organisationer torde böra ankomma på utrikesförvaltningen. Emellertid synes det mig erforderligt att även upprätta en särskild organisation med uppgift att planlägga och centralt handhava ärendena rörande den svenska hjälpverksamheten. Denna organisation, som lämpligen kan få karaktären av en särskild statens kommission för återuppbyggnad, torde böra få en sådan sammansättning, att samarbetet med nyssnämnda andra statsmyndigheter kan bedrivas på ett så smidigt och effektivt sätt som möjligt.

Den föregående redogörelsen har tagit sikte på det svenska bidraget till återuppbyggnadsarbetet i egentlig mening. Det bör emellertid framhållas, att en svensk insats kan ifrågakomma även i andra avseenden, särskilt på det humanitära området, där det gäller att lämna hjälp till krigsfångar, till sjuka, till barn m. m. På detta område lämnade Sverige efter förra världskriget ett effektivt bidrag, särskilt genom Svenska Röda Korsets vittomfattande verksamhet. Det är mig bekant, att Svenska Röda Korset liksom även andra svenska organisationer förbereda en liknande svensk insats efter det nuvarande krigets slut. Det torde ligga i sakens natur, att de svenska

bidragen på det humanitära området bäst ombesörjas av vederbörande privata organisationer. Å andra sidan har det från olika håll framhållits, att det vore önskvärt att söka koordinera de olika privata initiativen. Det synes mig vara lämpligt, att Kungl. Maj:t i sådant syfte utser en eller flera personer med uppgift att planlägga och samordna de svenska insatserna på det humanitära området.

Inom ramen för den humanitära verksamheten kunna tydligen ifrågakomma leveranser till krigshärjade länder av medicin, sjukvårdsmateriel, vissa partier livsmedel m. m. Det förefaller vara naturligt, att sådana leveranser skola kunna finansieras på samma sätt som de svenska leveranser till återuppbyggnaden i egentlig mening, varom i det föregående talats. I detta hänseende torde alltså samarbete böra äga rum mellan å ena sidan de personer, som hava till uppgift att planlägga insatserna på det humanitära området, och å den andra kommissionen för återuppbyggnad.

Att redan nu söka slutgiltigt bedöma den kostnadsram, inom vilken den statliga hjälpverksamheten bör kunna inrymmas, lärer icke vara möjligt. Den torde komma att påverkas både av hjälpbehovets storlek, som ännu icke kan beräknas, av den omfattning i vilken en internationell hjälpverksamhet överhuvud taget kommer till stånd och av de former under vilka återuppbyggnadsarbetet i övrigt kommer att bedrivas. Det är icke heller möjligt att nu säga, i vad mån hjälpverksamheten bör taga formen av prestationer utan varje vederlag eller baseras på krediter med eller utan fullt vederlag i vanlig kommersiell mening.

Under dessa förhållanden synes det vara riktigast att nu endast hemställa om bemyndigande för Kungl. Maj:t att inom gränserna för ett preliminärt beräknat belopp, förslagsvis 100 miljoner kronor, medverka till åtgärder som syfta till hjälp åt av kriget härjade länder och till återuppbyggnad av deras näringsliv.

Hemställan.

I det föregående har jag förordat, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens bemyndigande att inom ramen av vissa belopp vidtaga förberedande åtgärder med avseende å Sveriges ekonomiska politik efter ett vapenstillestånd. Bemyndigandena borde lämnas såsom särskilda finansfullmakter och alltså icke genom anslagsanvisning.

Formerna för finansfullmakter vid sidan av budgeten regleras för närvarande närmast genom bestämmelserna i § 63 regeringsformen. Enligt denna må riksdagen antaga allmän beredskapsstat, upptagande de anslag, som kunna erfordras vid ekonomisk kris eller annat nödläge. De här ifrågasatta finansfullmakterna torde lämpligen böra sammanföras å allmän beredskapsstat.

Jag vill sålunda förorda, att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag om antagande av allmän beredskapsstat för innevarande budgetår, omfattande de

båda här behandlade finansfullmakterna, nämligen dels ett förskottsanslag å 10 milj. kronor till planering av allmänna arbeten, dels ett förskottsanslag å 100 milj. kronor till bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete. Båda anslagen böra uppföras under sjunde huvudtiteln med förslagsvis angivna belopp. För disposition av anslagen böra gälla samma regler som beträffande förskottsanslagen å beredskapsstaten för försvarsväsendet; dispositionsbesluten böra givetvis ankomma på de departement till vilkas arbetsområde utgifterna i varje särskilt fall närmast äro att hänföra. Riksdagens bemyndigande att omedelbart sätta den allmänna beredskapsstaten i kraft torde böra inhämtas samtidigt med att förslag till stat framlägges.

I anslutning till vad här anförts har upprättats förslag till allmän beredskapsstat för innevarande budgetår. Förslaget torde få fogas till detta protokoll såsom *bihang*.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna det sålunda upprättade förslaget till allmän beredskapsstat för budgetåret 1943/44,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att med iakttagande av vad i det föregående anförts fastställa denna beredskapsstat att omedelbart lända till efterrättelse såsom allmän förskottsstat samt att ställa å förskottsstaten uppförda anslag till vederbörande myndigheters förfogande,

dels ock medgiva, att de i beredskapsstaten angivna anslagsbeloppen må överskridas, under förutsättning att Konungen låtit riksdagskallelse utgå eller riksdagen ändock skall inom tjugo dagar sammanträda.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

W. Dickson.

Bihang.

Förslag till allmän beredskapsstat för budgetåret 1943/44.**Driftbudgeten.**

	Kronor
A. Egentliga statsutgifter:	
VII. Finansdepartementet	110,000,000

Egentliga statsutgifter.**VII. Finansdepartementet.**

		Kronor
a	Planering av allmänna arbeten, <i>förslagsvis</i>	10,000,000
b	Bidrag till internationellt återuppbyggnadsarbete, <i>förslagsvis</i>	100,000,000
	Summa	110,000,000

Bilaga A.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars
1943.*

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för finansdepartementet, statsrådet *Wigforss*, följande.

Under krigsåren ha omfattande förskjutningar inträtt i produktionens inriktning och i fördelningen av arbetskraften mellan olika områden. När den förstärkta försvarsberedskapen en gång kan upphöra eller väsentligt inskränkas samt mera normala förhållanden åter komma att råda inom utrikeshandeln, har man därför att motse en betydande omställning på arbetsmarknaden och inom näringslivet överhuvud. Det är angeläget, att de problem som därvid uppkomma i god tid bli föremål för uppmärksamhet, så att en krisartad utveckling såvitt möjligt undviks och förutsättningar för full sysselsättning av produktionsmedlen skapas, så snart förhållandena det tillåta.

En definitiv planläggning av de åtgärder, som bli påkallade under omställningstiden efter ett vapenstillestånd, är utesluten redan på den grund, att ovisshet råder om de yttre förutsättningar under vilka omställningen kommer att genomföras. Men det bör vara möjligt att klarlägga åtskilliga av de förhållanden inom landet, som komma att bli av betydelse. Jag vill förorda, att utredningar i detta syfte utan dröjsmål igångsättas. Såvitt möjligt böra de anförtros åt redan bestående myndigheter och organ. Härigenom undvikas de kostnader som äro förbundna med utbyggandet av den omfattande utredningsorganisation, som arbetet eljest skulle kräva, och samtidigt vinnes, att de myndigheter på vilka en väsentlig del av arbetet under omställningsperioden måste falla redan från början bli väl insatta i problemställningarna. I viss utsträckning måste emellertid utredningsarbetet anförtros åt särskilda sakkunniga.

Ehuru ovisshet i väsentliga hänsenden måste råda om de yttre förhållanden, under vilka omställningen till fredsekonomi kommer att äga rum, kan man dock icke lämna de internationella förutsättningarna för lösningen av omställningsfrågorna åsido. Den verksamhet, som genom *vår utrikesrepresentation* bedrivs i syfte att hålla statsmakterna underrättade om utvecklingstendenser och strävanden inom den ekonomiska politiken i skilda länder, bör sålunda samordnas med utredningarna av här ifrågavarande inhemska problem och i ökad grad inriktas på de spörsmål, som i detta sammanhang särskilt tilldraga sig intresse. Vid behandlingen av omställningsfrågorna bör uppmärksamhet ägnas även de anspråk vilka kunna komma att ställas på vårt näringsliv i det internationella hjälparbete, som blir påkallat efter krigets slut. Att i sistnämnda hänseende intresset särskilt måste avse möjligheterna att lämna bidrag till återuppbyggnadsarbetet i de nordiska länderna är givet.

I nära samband med de senast berörda spörsmålen står frågan om förutsättningarna för en reglering av kronans internationella värde. Enligt vad jag inhämtat ha *bankofullmäktige* för avsikt att mot bakgrunden av en orientering rörande de valutapolitiska överväganden som möta i utlandet föranstalta

om en utredning av denna fråga. Därvid blir det även nödvändigt att diskutera verkningarna av olika målsättningar för penningpolitiken, närmast med avseende på den allmänna prisnivån. Då den genom riksbankens försorg verkställda undersökningen av sistnämnda spörsmål måste begränsa sig till ett klargörande av frågeställningen, torde den framdeles böra fullföljas genom en särskild utredning som tar upp till behandling de konkreta spörsmålen om inriktningen av lönepolitiken och den allmänna prispolitiken.

Som bakgrund till de olika specialundersökningar, som i övrigt ifrågakomma, är det önskvärt att erhålla en utredning rörande det svenska näringslivets utgångsläge i en fredskris och av de allmänna utvecklingstendenser, till vilka sannolika förändringar i näringslivets arbetsvillkor efter ett vapenstillstånd kunna väntas ge upphov. Det gäller här undersökningar som falla inom *konjunkturinstitutets* arbetsområde. Redan med hänsyn till angelägenheten av förbättrad information rörande den fortgående ekonomiska utvecklingen torde institutet, som varit nedlagt under krigsåren, böra snarast möjligt återupptaga sin verksamhet. Institutet bör då närmast inrikta sitt arbete på här angivna problem.

Den första fråga inför vilken näringslivet kommer att ställas efter krigets slut blir, hur sysselsättning skall beredas den arbetskraft som då omedelbart kommer att friställas. Av vikt är att man på förhand söker bilda sig en föreställning om storleksordningen av detta problem.

Det gäller i detta sammanhang närmast att utreda betydelsen av en demobilisering samt av en inskränkning i verksamheten inom skogsbruket och andra områden till vilka arbetskraft överförs för tillgodoseende av vissa krisbehov. *Statens arbetsmarknadskommission* torde lämpligen böra erhålla i uppdrag att klarlägga dessa förhållanden, varvid det givetvis icke endast blir fråga om en kvantitativ bedömning utan även om en undersökning av bl. a. den utsträckning, i vilken en återgång till tidigare sysselsättning kan väntas komma till stånd automatiskt. Kommissionen bör i samband därmed uppmärksamma det behov av särskilda förmedlings-, omskolnings- eller hjälpåtgärder, som i berörda sammanhang kan väntas framträda. En särskild undersökning kräver därvid den kvinnliga arbetskraftens sysselsättningsproblem.

En motsvarande utredning är behövlig även beträffande de delar av den fria arbetsmarknaden, där sysselsättningen ökats på grund av avspärrningen och försvarsorganisationens utbyggnad. Vid överläggningar med representanter för Sveriges industriförbund ha dessa förklarat, att *Industriens utredningsinstitut* är berett att i samarbete med de statliga myndigheterna verkställa den erforderliga utredningen av rustnings- och ersättningsproduktionens betydelse ur sysselsättningssynpunkt. Undersökningen bör avse den omfattning, i vilken ifrågavarande produktion kan väntas fortgå, och den inskränkning i antalet sysselsatta som är att motse vid en avveckling. Det är önskvärt att utredningsinstitutet också söker att, såvitt möjligt, klarlägga i vilken utsträckning ökade arbetstillfällena äro att påräkna inom den på hemmamarknaden inriktade industriproduktionen, när tillförseln av utländska råvaror förbättrats.

Översikten av arbetstillfällena inom industrien måste omfatta även exportföretagen. Utredningen av utvecklingen på våra exportmarknader torde få ankomma på *Sveriges allmänna exportförening* i samråd med *kommerskollegium*. Jag har försäkrat mig om att föreningen är beredd att samordna sina redan fortgående undersökningar på området med övriga här berörda utredningar. Sysselsättningsmöjligheterna inom exportindustrien under olika förutsättningar få sedan upptagas till bedömning av utredningsinstitutet i samarbete med vederbörande statliga organ.

Det är i förevarande sammanhang nödvändigt att uppmärksamma också byggnadsindustrien. De problem som där möta äro av särpräglad art. Balansen mellan avkastning och omkostnader har under kriget allvarligt rubbats. Åt *särskilda sakkunniga* torde böra uppdragas att utreda i första hand kostnadssituationen och möjligheterna att som ett led i den allmänna omställningspolitiken skapa förutsättningar för en normal bostadsproduktion.

I nära sammanhang med vissa industriproblem står frågan om skogsbrukets ställning och arbetsvillkor under omställningstiden. Det torde böra ankomma på *skogsstyrelsen* att i samråd med på området verksamma organisationer verkställa de specialundersökningar till vilka anledning kan föreligga.

Jordbruksproduktionens läge vid en återgång till mera normala marknadsförhållanden är redan föremål för utredning inom *1942 års jordbrukskommitté*. De där bedrivna undersökningarna ha ett annat direkt syfte än det här aktuella men torde utan olägenheter kunna kompletteras och i övrigt så utformas, att de tillgodose även nu ifrågavarande behov.

Under omställningstiden komma transportproblemen att intaga en nyckelställning. Särskilt gäller detta frågan om tillgången på tonnage. Det synes lämpligt, att *kommerskollegium* i samråd med *Sveriges redareförening* sammanställer de uppgifter som erfordras för att man skall erhålla ett grepp om läget i nämnda hänseende. De inhemska transportfrågorna torde närmast böra utredas av *statens trafikkommission*.

Även om den arbetslöshet som är att motse vid en demobilisering och en inskränkning av den krisbetingade produktionen i stor utsträckning kan väntas kompenseras genom ökade sysselsättningsmöjligheter inom expanderande produktionsområden, måste man räkna med risker för en omfattande krisarbetslöshet. För att möta denna kan det bli nödvändigt att igångsätta för ändamålet lämpade anläggningsarbeten. Erfarenheterna visa, att sådana arbeten måste omsorgsfullt planläggas för att resultatet skall bli tillfredsställande. Det synes därför önskvärt, att de här förordade utredningarna rörande vissa efterkrigsproblem kompletteras med en undersökning av föreliggande investeringsreserver och en förhandsplanering av anläggningsarbeten vilkas art och angelägenhetsgrad lämpar dem såsom arbetsobjekt, avsedda att under en övergångstid öka sysselsättningsmöjligheterna. Utredningarna böra i denna del omfatta icke endast statliga arbeten utan även kommunala företag och sådana investeringar som kunna påräknas inom industrien. Jag vill erinra om att de allmänna arbetena under krigsåren i väsentlig utsträckning inskränkts och att härigenom skapats en betydande investeringsreserv. Åtgärder ha även vidtagits för att underlätta en förskjutning av industriella investeringar till en senare, ur sysselsättningssynpunkt lämplig tidpunkt. För industriens del torde ifrågavarande problem komma att undersökas av *industriens utredningsinstitut*. Den statliga och kommunala investeringsreserven har delvis undersökts av *arbetsmarknadskommisionen*. Inventeringen torde i samråd med kommissionen böra fullföljas genom *sakkunniga*, representerande berörda myndigheter och investeringsområden.

Den omfattande utredningsverksamhet, som här förordats och som enligt förslaget skulle fördelas på ett stort antal skilda myndigheter och organ, måste givetvis samordas till ett helt för att åsyftat resultat skall vinnas. Det kan övervägas att senare tillskapa en särskild beredning för att koordinera de olika undersökningarna. Till en början torde det emellertid vara lämpligt att arbetet hålles samman av *finansdepartementet*. En effektiv ledning från departementets sida och en rationell samverkan mellan de särskilda utredningsorganen skulle befrämjas, om dessa utsåge var sin representant

med uppgift att vid överläggningar företräda de olika utredningsområdena. Jag vill förorda, att så sker.

Med åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga chefen för finansdepartementet att föranstalta om utredningar av här berörda ekonomiska problem i enlighet med den framlagda planen och sålunda *dels* meddela olika verk och myndigheter härför erforderliga uppdrag, *dels* tillkalla sakkunniga att inom finansdepartementet biträda med utredningar av vissa specialproblem, *dels ock* träffa överenskommelse med vissa enskilda organisationer om dessas medverkan i utredningsarbetet.

Jag får vidare hemställa, att de kostnader som må föranledas av utredningar anordnade med stöd av nämnda bemyndigande må, där ej för visst fall annorlunda bestämmes, bestridas av det under sjunde huvudtiteln uppförda anslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Slutligen hemställer jag, att utdrag av statsrådsprotokollet i detta ärende måtte få offentliggöras.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

Lars Gabrielson.

Fredsutredningarnas allmänna organisation.

- Konjunkturinstitutet:* Allmänna konjunkturproblem i efterkrigsläget.
- Arbetsmarknadskommissionen:* Friställning av arbetskraft inom krisförvaltningen, vid demobilisering resp. inom skogsbruket. Hjälpformerna.
- Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation.*
- Industriens utredningsinstitut:* Friställning av arbetskraft inom ersättningsproduktionen. Sysselsättningsmöjligheter inom industrien vid fredskonjunktur.
- Investeringsakkunniga:* Inventering och planläggning av allmänna arbeten (med vissa undantag).
- Sakkunnig rörande bostadsproduktionen:* Byggnadsindustriens läge i efterkrigskonjunkturen; arbetsreserv, sysselsättningsmöjligheter.
- Finans-
departe-
mentet
- 1942 års jordbrukskommitté:* Inventering och planläggning av arbetsreserv inom jordbruket. Sysselsättningsmöjligheter inom jordbruket.
- Skogsstyrelsen:* Inventering och planläggning av arbetsreserv inom skogsbruket. Sysselsättningsmöjligheter inom skogsbruket.
- Kommerskollegium:* Investeringsbehov vid handelshamnarna. Tonnageutvecklingen (tillsammans med Sveriges redareförening). Industriens investeringsplaner (tillsammans med industriens utredningsinstitut).
- Industrikommissionen:* Materialbehoven vid återgång till fredskonjunktur.
- Exportorganisationerna:* Exportindustriens kapacitet (tillsammans med kommerskollegium och industriens utredningsinstitut).
- Riks-
banken
- Valutasakkunniga:* Utgångspunkter för regleringen av penningvärdet efter kriget.

Bilaga C.

Utdrag av protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för finansdepartementet den 21 maj 1943.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

Vid anmälan den 19 mars 1943 av förslag om igångsättande av vissa utredningar rörande de med omställningen efter ett vapenstillstånd förbundna problemen anförde jag bland annat följande.

»Även om den arbetslöshet som är att motse vid en demobilisering och en inskränkning av den krisbetingade produktionen i stor utsträckning kan väntas kompenseras genom ökade sysselsättningsmöjligheter inom expanderande produktionsområden, måste man räkna med risker för en omfattande krisarbetslöshet. För att möta denna kan det bli nödvändigt att igångsätta för ändamålet lämpade anläggningsarbeten. Erfarenheterna visa, att sådana arbeten måste omsorgsfullt planläggas för att resultatet skall bli tillfredsställande. Det synes därför önskvärt, att de här förordade utredningarna rörande vissa efterkrigsproblem kompletteras med en undersökning av föreliggande investeringsreserver och en förhandsplanering av anläggningsarbeten vilkas art och angelägenhetsgrad lämpar dem såsom arbetsobjekt, avsedda att under en övergångstid öka sysselsättningsmöjligheterna. Utredningarna böra i denna del omfatta icke endast statliga arbeten utan även kommunala företag och sådana investeringar som kunna påräknas inom industrien. Jag vill erinra om att de allmänna arbetena under krigsåren i väsentlig utsträckning inskränkts och att härigenom skapats en betydande investeringsreserv. Åtgärder ha även vidtagits för att underlätta en förskjutning av industriella investeringar till en senare, ur sysselsättningssynpunkt lämplig tidpunkt. För industriens del torde ifrågakommande problem komma att undersökas av *industriens utredningsinstitut*. Den statliga och kommunala investeringsreserven har delvis undersökts av *arbetsmarknadskommisionen*. Inventeringen torde i samråd med kommissionen böra fullföljas genom *sakkunniga*, representerande berörda myndigheter och investeringsområden.»

Det utredningsarbete, som bör verkställas av de i detta uttalande avsedda sakkunniga, torde böra utsträckas att gälla hela den statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsverksamheten med undantag tills vidare för vissa delar av denna som lämpligen böra upptagas till behandling av andra organ. Bostadsproblemen komma enligt den av Kungl. Maj:t godkända utredningsplanen att undersökas av särskilda sakkunniga.

Avgränsningen av de sakkunnigas arbetsområde betingas av att den enskilda investeringsverksamheten och vissa delar av den anläggningsverksamhet, som eljest i princip faller inom ramen för de sakkunnigas uppdrag, äga sådant samband med planläggningsfrågor som hänskjutits till utredning i annan ordning, att de lämpligen böra behandlas i sammanhang med dessa. Vad den enskilda anläggningsverksamheten beträffar, kommer sålunda denna att undersökas av industriens utredningsinstitut, som åtagit sig att i samarbete med de statliga organen insamla de uppgifter som fordras för prövningen av de olika industriella efterkrigsproblemen. 1942 års jordbrukskommitté, som har hela frågan om jordbrukspolitiken under behandling, bör i första hand få ta ställning till möjligheterna att bereda sysselsättning för arbetslösa inom jord-

bruket genom en ökning av investeringsverksamheten inom detta område. Anläggningsverksamheten inom skogsbruket bör bli föremål för undersökning inom skogsstyrelsen. Och hamnbyggnadsverksamheten bör, i den mån fråga är om handelshamnarna, upptagas till utredning av kommerskollegium. Då de allmänna trafikfrågorna äro avsedda att utredas med ledning från statens trafikkommission, kunde det övervägas att bryta ut även väg- och järnvägsanläggningarna från de sakkunnigas arbetsområde. Så synes dock ej böra ske. De sakkunnigas undersökningar i denna del böra emellertid bedrivas i nära samarbete med trafikkommissionen.

De sakkunnigas arbete bör närmast avse att *inregistrera föreliggande investeringskrav* inom de områden, som falla inom ramen för de sakkunnigas uppdrag. En första avgränsning av behoven torde lämpligen kunna vinnas därigenom, att uppgifter infordras endast om sådana investeringskrav, som enligt vederbörande statliga eller kommunala myndigheters mening böra tillgodoses under de närmaste två eller tre åren under förutsättning av den för fredsförhållanden normala angelägenhets- och produktivitetsbedömningen. Inventeringen av behoven bör följas av en *gallring och inbördes avvägning* som åsyftar att få fram de investeringsobjekt, vilka med tillämpning av såvitt möjligt enhetliga normer enligt de sakkunnigas mening framstå såsom så motiverade, att fullgod anledning föreligger att omedelbart utarbeta närmare planer för anläggningarna. De sålunda utvalda arbetsobjekten böra därefter på de sakkunnigas initiativ i kontakt med vederbörande departement bli föremål för skyndsamt *detaljplanering*. Målet bör vara att nå fram till en total investeringsreserv motsvarande ungefär två års normala investeringsbehov, vilken är så noggrant förberedd, att den, om så anses önskvärt, kan fullt utnyttjas redan under ett första år.

De sakkunniga ha, såsom av det anförda framgått, i väsentliga hänseenden att leda ett utredningsarbete som närmast måste komma till utförande genom de myndigheter som normalt ansvara för investeringsverksamheten inom vederbörande områden och som komma att administrera företagens utförande. De sakkunniga böra därför bemyndigas att från olika verk och myndigheter infordra för arbetet erforderliga uppgifter samt att föranstalta om planering av de utvalda företagen, i den mån dessa äro statliga eller statsunderstödda. Vad de kommunala arbetena beträffar, torde de sakkunniga närmast få falla tillbaka på inom statens arbetsmarknadskommission redan verkställda inventeringar som böra fullföljas, kompletteras och sovrars efter normer motsvarande dem som tillämpas för de statliga arbetenas vidkommande. Planeringen blir för dessa företags del beroende på kommunala initiativ. De sakkunniga böra söka att förhandlingsvägen främja ett skyndsamt utarbetande av detaljplaner även på ifrågavarande område. Möjligheterna att underlätta planeringsarbetet genom bidrag för ändamålet till ekonomiskt svagare kommuner torde böra upptagas till övervägande av de sakkunniga.

En undersökning av den art som här angivits kan givitvis icke betraktas som en engångsåtgärd. Den bör avse att bilda grunden för ett fortsatt vidmakthållande av en detaljplanerad investeringsreserv av offentliga arbeten. Med hänsyn därtill är det önskvärt, att de sakkunniga försöka vinna en såvitt möjligt fast organisatorisk ram för utredningsarbetet, som med lämplig anknytning till statsdepartementen kan äga bestånd, även sedan de sakkunnigas omedelbara uppgift blivit löst. Det är önskvärt att den grundläggande utredningen skyndsamt slutföres. De sakkunniga torde böra bedriva arbetet etappvis, så att delresultat inom varje särskilt område framkomma snarast möjligt och sålunda eventuellt påkallade praktiska åtgärder kunna komma

till stånd redan innan utredningsarbetet i dess helhet avslutats. I första hand böra resultat eftersträvas beträffande de rent statliga arbetena.

Vid de sakkunnigas sovring av de arbetsobjekt som framkomma vid den grundläggande inventeringen synes urvalsgrunden böra vara arbetenas förmåga att snabbt bidra till en höjning av nationalinkomsten. Denna rent ekonomiska bedömningsgrund är motiverad med hänsyn till att det ekonomiska läget efter ett vapenstillestånd trots en eventuellt omfattande arbetslöshet likväl sannolikt kommer att framstå såsom en bristsituation, i det att betydande eftersatta behov föreligga samtidigt som landets produktionsmöjligheter i varje fall icke förbättrats. Den här angivna bedömningsgrunden måste tillämpas även när det blir fråga om att i en arbetslöshetssituation med beaktande av den planerade anläggningsverksamheten i övrigt bestämma, i vilken utsträckning de allmänna investeringarna böra komma till stånd.

Registreringen och planläggningen av den allmänna och enskilda investeringsverksamheten för viss tid framåt har givetvis sin motivering i risken för att arbetstillfällena under omställningstiden visa sig otillräckliga om icke den — även oavsett sysselsättningsynpunkterna — angelägna investeringsverksamheten bedrivs i ett starkt forcerat tempo. Att denna risk anses vara så betydande, att den påkallar särskilda beredskapsåtgärder, får icke leda till att man förbiser den risk som kan finnas för en utveckling i motsatt riktning; investeringsobjekt på den fria marknaden kunna komma att anmälas i sådan utsträckning, att arbetskraften icke förslår att fylla behoven.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943 uppdrog där-
efter chefen för finansdepartementet åt statssekreteraren T. Erlander, förste
byråingenjören E. Sundström, landshövdingen A. Thomson samt statssekrete-
raren A. Westling, att såsom sakkunniga inom departementet verkställa in-
ventering och ombesörja planering av statliga, kommunala och statsunder-
stödda investeringar efter de allmänna riktlinjer som departementschefen så-
lunda angivit. Departementschefen uppdrog tillika åt Thomson att såsom ord-
förande leda de sakkunnigas arbete.

Tillika förklarade departementschefen, att de sakkunniga skulle äga att
från verk och myndigheter infordra de uppgifter som erfordras för uppdra-
gets fullgörande samt att i kontakt med vederbörande departement föranstalta
om detaljplanering av olika anläggningsarbeten.

Ur protokollet:

Mats Lemne.
